

EESTI ESIALGSED SEISUKOHAD STRATEEGIA „EUROOPA LIIT 2020“ KUJUNDAMISEL

Seisukohad on kujundatud Euroopa Komisjoni poolt algatatud avaliku konsultatsiooniprotsessi raames koostöös ministeeriumitega ning peamiste sotsiaalpartnerite ja huvigruppidega konsulteerides.
Seisukohad on põhimõtteliselt kokku lepitud Eesti Ametiühingute Keskliidu, Eesti Tööandjate Keskliidu ning Eesti Kaubandus-Tööstuskojaga.

1. Strateegia eesmärgid

1. Lissaboni strateegia jätkustrateegia peamiseks eesmärgiks peab olema Euroopa Liidu konkurentsivõime jätkusuutlik suurendamine uues majanduskeskkonnas. Oluline on jätta esiplaanile senised kesksed eesmärgid – suurem majanduskasv ja kõrgem tööhõive (*growth and jobs*), arvestades seejuures vajadusega vähendada majanduse koormust looduskeskkonnale ning tagada kõikide sotsiaalsete gruppide võimalused tööturule sisenemiseks ja aktiivseks osalemiseks ühiskonnaelus.

2. Nende eesmärkide saavutamiseks on liikmesriikidel vaja suunata põhitähelepanu struktuursete reformide läbiviimisele, mis suudavad vastata EL ees seisvatele väljakutsetele (globaliseerumine ning ettevõtete konkurentsivõime suurendamine uutest oludest, kliimamuutused, demograafilised muutused) ning aitavad lisaks kaasa fiskaalpoliitiliste kriisist väljumise strateegiate kujundamisele ja elluviimisele.

3. Võttes arvesse Lissaboni strateegia elluviimise kogemusi on vajalik keskenduda väikese arvu kesksel EL tasandil kokku lepitud eesmärkide elluviimisele. Eesti toetab üldjoontes Euroopa Komisjoni poolt pakutud prioriteetseid valdkondi: (1) teadmistel tuginev majanduskasv, (2) inimestele võimaluste loomine eneseteostuseks ja toimetuleks, (3) konkurentsivõimelise, sidusa ja keskkonnasäästlikuma majanduse loomine. Rõhutame, et EL strateegias kokku lepivad konkreetsemad eesmärgid peavad olema veelgi ambitsioonikamad kui hetkel Euroopa Komisjoni poolt välja pakutud ning aitama maksimaalselt kaasa liikmesriikide majanduse ees seisvate probleemide lahendamisele.

4. Globaliseerumine on suurendanud Euroopa konkurentsivõime välise mõõtmel olulisust. Euroopa Liit peab töötama selle nimel, et Euroopa ettevõtted saaksid kogu maailmas tegutseda ausate ja selgete konkurentsitingimuste alusel. Ka Euroopa Liit peab olema globaalses maailmas konkurentsile avatud.

Euroopa Liidu liikmesriikide majanduse väljakutsed järgmisel kümnel aastal on sarnased ajale, mil võeti vastu Lissaboni strateegia. Globaalne finantskriis ja mitmed pikaajaliselt

süvenevad trendid on muutnud probleemid kümne aasta jooksul teravamaks ja kiiresti pikaajalisi töötavaid lahendusi vajavaks.

Majanduskriisi keerulisematel aastatel ületab liikmesriikide keskmine näitaja Stabiilsus- ja Kasvupakti eelarvedefitsiidi (2009. aastal -6,9% ja 2010. aastal -7,5%) ning valitsussektori võlakooormuse (2009. aastal 73% ja 2010. aastal 79,3%) kriteeriumi.¹ Kogu Euroopa Liidu valitsussektori eelarve on viimasel kümnendil olnud ülejäägis vaid 2000. aastal st ajal mil Lissaboni strateegias kokku lepiti.

Süvenenud on rahvastiku vananemisega seotud probleemid. Üle 65-aastaste elanike osakaal suureneb Euroopa Liidus prognooside kohaselt 2030 aastaks 45% võrra ning kasvab 23,6%ni koguelanikkonnast võrreldes 2008. aasta 17,1%ga. 2060. aastal suureneb üle 65 aastaste elanike osakaal kolmandikuni koguelanikkonnast. Tööealise (15-64) elanikkonna osakaal väheneb 2008. aasta 67,3%list 2030. aastaks 61,9%ni koguelanikkonnast.² Need trendid ohustavad tugevalt liikmesriikide fiskaalpoliitika jätkusuutlikkust ning seavad senisest veelgi enam esiplaanile haridus- ja tööhõivepoliitika ning teised tootlikkust ja kvalifitseeritud tööjõu pakkumist suurendavad meetmed.

Võrreldes 2000. aastaga on väliskeskkond oluliselt muutunud. Maailmakaubanduse maht vähenes 2009. aasta II kvartalis aastases võrdluses 33% kukkudes 2006. aasta tasemele.³ Muutused maailmamajanduses ning jätkuv globaliseerumine suurendavad märkimisväärselt EL konkurentsivõime välise mõõtme olulisust. Doha läbirääkimiste lõpuleviimine ning jätkuv kauba- ja investeringuvoogude tõkete vähendamine EL ettevõtete rahvusvahelise konkurentsivõime suurendamise eelduseks.

Pikaajalist lahendust vajavad kliima soojenemise ja keskkonnahoiuga seotud probleemid. Nende probleemide lahendamine tuleb võimalikult tihedalt integreerida konkurentsivõime tõstmise poliitikatega.

Võttes arvesse teravnenud probleeme ja uusi tekkinud väljakutseid on Eesti seisukohal, et üldjoontes on Lissaboni strateegia eesmärgid kohased ka pärast 2010. aastat. Seetõttu peaks uus strateegia keskenduma jätkuvalt majanduskasvule ja tööhõivele ning võtma senisest enam arvesse majanduse mõju looduskeskkonnale, sh kliimamuutustele. Praeguses majandusolukorras on eriti oluline jätkata majanduse struktuurset ümberkorraldusi ja reforme, mis toetavad eelarvepoliitiliste kriisist väljumise strateegiate elluviimist.

Oluline on leppida Euroopa Liidu tasandil kokku tugevas strateegias, mis aitaks realselt kaasa probleemide lahendamisele. Kehtivas Lissaboni strateegias seatud eesmärgid ei saavutatud ennekõike elluviimisega seotud probleemide, mitte valede eesmärkide tõttu. Uue strateegia edu sõltub paljuski sellest, kas suudame eelnevatest vigadest õppida. Tulemuste saavutamiseks peab strateegia põhitähelepanu olema koondatud väikesele arvule prioriteetidele. Leiame, et Euroopa Komisjoni konsultatsioonipaberis ära toodud prioriteetsed valdkonnad - teadmistel põhinev kasv, tööhõive, konkurentsivõimeline ja keskkonnasäästlik majandus - on sobivad. Iga prioriteedi raames on siiski vaja selgemaid rõhuasetusi ning konkreetseid ambitsioonikaid eesmärgid, mis peavad tulenema Euroopa tänastest väljakutsetest.

Strateegia peab ennekõike keskenduma valdkondadele ja tegevustele, kus liikmesriikide koostöö Euroopa Liidu tasandil ning koordineeritud tegevus loob lisaväärtust.

¹ Euroopa Komisjoni sügisprognoos 2009

² Allikas: Eurostat

³ Allikas: World Trade Organisation

2. Eesti prioriteedid eesmärkide täitmiseks

5. Konkreetsetest valdkondadest peavad strateegias olema kesksel kohal: siseturu arendamine, mobiilsus, infoühiskond; teadus- ja arendustegevus ning innovatsioon; haridus, töökohtade loomine, ühiskonna sidusus; keskkonnasäästliku konkurentsivõimelise majanduse arendamine.

6. Suurimat lisaväärtust loovad strateegia elluviimisel tegevused, kus on võimalik ära kasutada liikmesriikide ühist potentsiaali. Seetõttu peavad Euroopa Liidu tasandi tegevused ning Euroopa Komisjoni õigusloome initsiatiiv olema uues strateegias senisest märksa olulisemal kohal. Leiame, et Euroopa konkurentsivõime suurendamise üheks olulisemaks vahendiks on siseturu potentsiaali täielik ärakasutamine.

7. Selleks peame ennekõike oluliseks teenuste turu edasist arendamist, tööjõu vaba liikumise põhimõtete arendamist ning digitaalrajanduse algatuse kiiret edasiarendamist. Infoühiskonna kiire areng ning kaasaegsed IT ja telekommunikatsioonilahendused annavad palju uusi võimalusi siseturu potentsiaali avamiseks.

8. Eesti peab vajalikuks ettevõtete toetamist majanduskriisist ülesaamisel. Samas rõhutame, et EL ei tohi teha järeleandmisi Stabiilsus- ja Kasvupakti ning riigiabi reeglite täitmisel. Ettevõtete toetamine liikmesriikide poolt ei tohi olla vastuolus EL siseturu põhimõtetega. Kriisist väljumise alus on siseturu avatuse põhimõtte jätkuv järgimine. Peame tähelepanelikult jälgima, et liikmesriikide tegevus ettevõtete toetamisel ei takistaks uutes oludes hädavajalikku majanduse struktuuri muutumist.

9. Teadmistel põhineva majanduskasvu saavutamiseks peame esmatähtsaks Euroopa Teadusruumi arendamist, hariduse rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmist ning senisest suurema tähelepanu pööramist innovatsioonile. Jätkuvalt on oluline tegeleda ettevõtlikkuse suurendamisega ning väike- ja keskmise suurusega ettevõtete uuenduslikku ja aktiivset tegevust soosiva ettevõtluskeskkonna kujundamisega, seda ennekõike seadusandluse lihtsustamise, halduskoormuse vähendamise ja kapitali kättesaadavuse parandamise kaudu.

10. Keskkonnasäästliku majanduse arendamise keskmes peavad olema kokkulepitud kliimaeesmärgid. Sama tähtis on vähendada loodusressursside ebatõhusat kasutamist. Nende täitmisel tuleb keskenduda ennekõike tootlikkuse tõstmisele ning materjali- ja energiatõhususele, pöörates tähelepanu taastuvate loodusvarade eelistamisele taastumatute ees.

Siseturu arendamine, mobiilsus ja infoühiskond

Ühtse siseturu arendamine on olnud ja peaks jätkuvalt olema Euroopa Liidu konkurentsivõime suurendamise keskmes. Senine siseturu geograafiline (EL laienemised) ja valdkondlik laiendamine on kaasa toonud positiivse mõju kogu EL majandusele. Seetõttu toetame kõiki ettepanekuid, mis aitavad kaasa siseturu täielikule avatusele, sh peame oluliseks siseturu laiendamist ka nendel valdkondadele, mis on täna veel käsitletavat

eranditena. Peame äärmiselt oluliseks kehtiva teenuste direktiivi rakendamise kõrval uute valdkondade hõlmamist teenuste vaba liikumise põhimõtete alla.

Rõhutame, et ka majanduskriisi ajal ei tohi liikmesriigid kõrvale kalduda siseturu reeglite täitmisest ning turu avatuse põhimõttest. Nii Eesti kui Euroopa Liidu konkurentsivõime tõstmise ja majanduslikust surutisest väljumise ning taastumise seisukohalt on endiselt oluline proteksionistlike tendentside ärahoidmine.

EL tööstuspoliitika kujundamisel kutsume Euroopa riike üles tööstuse arendamisele läbi hariduse, teadus- ja arendustegevuse, soodsa ettevõtluskeskkonna ning nõudluse suurendamise uuenduslike ja keskkonnasäästlike toodete järele riigihangete kaudu. Riigiabi ja riigi suunav roll saab olla tõhus vaid teatud piirini. Liigne turu tasakaalu asendamine tähendab paratamatult ebatõhusat varade kasutust ning tegelike kasvuvõimaluste kasutamata jätmist ja lükkab edasi või takistab majanduse struktuuri muutumist uutele oludele vastavaks.

Siseturu arendamise olulised märksõnad peavad olema mobiilsus ja kaasaegsete tehnoloogiliste lahenduste kasutamine, mis võimaldavad siseturu potentsiaali veelgi paremini kasutada. Tootlikkuse suurendamiseks on oluline jätkuvalt tõhustada info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) kasutuselevõttu teistes valdkondades (nt tööstus, tervishoid, finantsteenused, energeetika, haridus jne).

Kiiresti tuleks edasi arendada Euroopa digitaalset tegevuskava. Digitaalrajanduse arendamiseks ja piiriülese asjaajamise lihtsustamiseks tuleks eesmärgiks seada jõuda 2020. aastaks Euroopa Liidu ühtse turvalise e-teenuste teenusruumini, kus liikmesriikide kodanikele on hõlpsalt kasutatavad nii Euroopa Liidu kesksed avalikud e-teenused kui ka piirüleselt teiste liikmesriikide avalikud e-teenused. Selle kõrval tuleb igal liikmesriigil jätkata püüdlusi digitaalse kirjaoskuse suurendamiseks. Avalike e-teenuste kasutamise eelduseks on lairiba interneti levik piirkondadesse, kus see seni puudub sh maapiirkonda. Kvaliteetse internetiühenduse tagava infrastruktuuri olemasolu aitab leevendada avalike teenuste regioonidest väljavoolu probleeme ning luua uusi võimalusi ettevõtluse arendamise ja töökohtade loomiseks. Peale 2020. aastat ei tohi Euroopa Liidus olla märkimisväärselt elanikke, kel puudub valmisolek või ligipääs e-teenuste kasutamiseks.

Mobiilsuse suurendamiseks on vajalik jätkata takistuste kõrvaldamist töötajate vabaks liikumiseks. Euroopa Liidu tööturg ei ole veel kaugel ühtne. Keelteoskuse taseme üldine tõus võtab aega, aga kvalifikatsioonide ja diplomite piiriülene tunnustamine, pensioniõiguste ülekandmine eri riikide vahel, rahvusvaheliste pangaülekannete tasud Euroopa Liidu piires, on vaid näited piirangutest, mida saaksid Euroopa riigid ühiselt otsustades kiiresti leevendada. Vahetades töökohta peab igal Euroopa Liidu kodanikul olema kerge ligipääs kõikidele peamistele teenustele, mistõttu peame vähendama administratiivseid barjääre ka kodanike jaoks.

Teadus- ja arendustegevus ning innovatsioon

Teadus ja innovatsioon on üheks peamiseks pikaajalise majanduskasvu arengumootoriks. Ilma uuenduslikkuse, tootearanduse ja uute teaduslahenduste rakendamiseta ei saa me tulevikus rääkida suuremast ekspordivõimekusest, kasvanud lisandväärtusest ja uutest töökohtadest. Üheks olulisemaks uue kasvu eelduseks on jätkuvalt teadus- ja arendustegevuse investeeringute järjepidev suurendamine nii avalikus kui erasektoris.

Vaatamata Lissaboni strateegias seatud eesmärgile suurendada teadus- ja arendustegevuse kulutuste osakaalu 3%ni SKPst on TjA kulutused Euroopas püsinud juba kümnekond aastat stabiilselt tasemel 1,8–1,85 % SKPst. Sealjuures on püsinud stabiilsena nii avaliku sektori kui erasektori investeeringud.

Eesti seisukoht on, et me ei tohi loobuda 2000. aastal seatud ambitsioonikast sihist. Küll aga tuleb uues strateegias rohkem tähelepanu pöörata sisulistele meetmetele selle eesmärgi saavutamiseks. Ennekõike peame oluliseks: erasektori TjA investeeringuid soodustavate meetmete arendamist, ühtse teadusruumi sisulist käivitamist Euroopa Liidu ning meetmete rakendamist ülikoolide, teadusasutuste ja ettevõtete koostöö soodustamiseks. Selles kontekstis on esmatähtis liikuda edasi Euroopa tasandil hästi käima läinud algatustega. Liikmesriikide koostööle ühiste programmide ettevalmistamisel peab tulevikus lisanduma ka suurem rahastamine Euroopa Liidu eelarvest. Euroopa vajab rohkem maailmatasemel teaduskeskusi, mille väljaarendamine on võimalik vaid liikmesriikide koostöös. Euroopa Teadusruumi väljaarendamine eeldab sisulist kava, ilma milleta ei ole reaalne ka suurendada rahastamist Euroopa Liidu tasandil.

Suureks väljakutseks on erasektori arendustegevuse ja innovatsiooni soodustamine. Eelnevate majanduskriiside kogemused näitavad, et majanduslangus toob kaasa ettevõtete arenduskulutuste vähenemise kuna tööstuse, teenuste ja ekspordinäitajad on tugevas languses. Euroopa Liidu tööstusettevõtete teadus- ja arendustegevuse kulud 2008. aastal küll veel kasvasid 6,9 protsenti, kuid kasv oli aeglasem kui eelnevatel aastatel. Majanduslanguse algusega said suurema löögi käivate osas kõrgtehnoloogilised ettevõtted (ravimistööstus, biotehnoloogia, meditsiiniseadmed, tarkvaraarendus) ja seda eriti Euroopa Liidus. Turuväärtus langes Euroopas kõige rohkem kesk-kõrgtehnoloogiliste ettevõtete puhul (auto-, masina- ja keemiatööstus). Need arengud mõjutavad seni suurimate investeeringumahtudega sektorite ettevõtete võimekust arendustegevusse panustada, mistõttu toimuvad muutused teadus- ja arendustegevuse struktuuris. Seetõttu tuleb kasutada kõiki võimalusi väike- ja keskmise suurusega ettevõtete uuenduslikkuse tõstmiseks. Erasektori toetamiseks tuleb senisest oluliselt enam tähelepanu pöörata liikmesriikide koordineeritud innovatsioonipoliitika kujundamisele, mis soodustaks uuenduslikkust ja uute toodete arendamist.

Ühenduse patent peaks olema kättesaadav lihtsalt, igas riigis kohapeal ja ilma suurte kulutusteta. Ka väike- ja keskmise suurusega ettevõtted vajavad oma uuenduste realiseerimiseks kaitset.

Haridus, töökohtade loomine, ühiskonna sidusus

Töökohtade loomine ja tööhõive suurendamine peab jääma uue strateegia keskmesse. Me ei tohi loobuda eesmärgist saavutada Euroopa Liidus 70%ne tööhõive määr. Majanduskriisi tingimustes on tööturu olukorra parandamine kõikide EL riikide valitsuste üks peamisi väljakutseid. Jätkuvalt on vaja tegeleda turvalise paindlikkuse põhimõtete rakendamisega tööturul ning panustada aktiivsetesse tööturumeetmetesse.

Esmatähtis on luua kvaliteetseid töökohti, mis on vajalikud ka pikemas perspektiivis ning loovad kõrget lisandväärtust. Seetõttu peame oluliseks, et haridus- ja tööhõivepoliitika toetaksid majandusstruktuuri muutusi. Reeglina ei teki majanduskriisi ajal kadunud töökohad enam samas mahus samadesse sektoritesse. Seega peab haridussüsteem paindlikult reageerima uue majandusstruktuuriga kaasnevatele tööturu nõudmistele. Tööhõivepoliitika peab tagama töötajate võimalikult sujuva ülemineku nii majandussektorite kui ka erinevate tööturuseisundite vahel. Seetõttu on vajalik senisest enam lähtuda pikaajalistest eesmärkidest ja keskenduda rohkem koordineeritud tegevusele ettevõtlus-, haridus- ja tööhõivepoliitikas.

Käesolev kriis annab tunnistust sellest, et Euroopa heaolumudeli avalikud teenused toimisid majanduses olulise automaatse stabilisaatorina ning aitasid pehmenendada kriisi mõjusid paljudele ühiskonnagruppidele. Rõhutame, et vaesuse ja tõrjutuse vastu võitlemine on jätkuvalt oluline väljakutse. Selleks tuleb luua võimalusi tööjõuturul osalemiseks või sinna naasmiseks kõigile ühiskonnagruppidele sõltumata paikkonnast või haridustasemest. Toetame püüdlusi tööhõivemäära tõstmisel mitte ainult noorte hulgas. Arvestades vananeva

ühiskonnaga, tuleb püüelda inimeste tööturule toomise ja seal hoidmise poole läbi kõigi vanusegruppide, ka vanemate inimeste osas. Oluline on leida tasakaal inimestele piisava kindlustunde pakkumise ning töötamise ja tulu teenimise motivatsiooni säilitamise vahel. Samas oleme seisukohal, et sotsiaalsfääri puudutavate poliitikate koordineerimisel tuleb arvestada riikide ja regioonide majandusliku- ja kultuurilise eripäraga ning võimekusega.

Kõrgema oskuste taseme saavutamiseks tuleb kindlustada kõigile ühiskonnagruppidele võimalikult kvaliteetne haridus ja senisest paremad võimalused elukestvaks õppeks. Peame vähendama inimeste arvu, kes jätavad koolitee pooleli juba varases õpingute faasis. Haridusvaldkonna arendamine ja parem juurdepääs täiend- ja ümberõppele on ka üks tõhusamaid viise töötuse ning sellest tulenevalt ka vaesuse vähendamisel.

Eraldi tähelepanu vajab kõrghariduse konkurentsivõime suurendamine. Euroopa Liidus on hetkel vaid 5 riiki, mille kõrgkoolid suudavad õppima meelitada rohkem tudengeid kui nende riikide noori teistes ülikoolides õpib. Peame püüdlema selle poole, et Euroopa muutuks tugevamaks magnetiks ka väljastpoolt Euroopa Liitu pärit andekatele noortele. Samuti tuleb igati soodustada kõrgkoolide ja haridusasutuste tihedamat koostööd ettevõtete, mis on aluseks teadmistepõhise majanduse arengule.

Kindlasti peame jätkama tööd ettevõtlikkuse tõstmisel, et tekiks rohkem uusi ettevõtjaid. Selleks, et tänaste Euroopa tugevate suurfirmade kõrvale tekiks senisest enam uusi elujõulisi ettevõtteid, tuleb väike- ja keskmise suurusega ettevõtetele kindlustada mõistlikel tingimustel krediidi kättesaadavus. Tunnustades viimaste aastate edusamme, tuleb veelgi vähendada bürokraatlikke takistusi. Halduskoormuse vähendamine aitab kokku hoida aega ja ressursi, mis kokkuvõttes suurendab otseselt ka tootlikkust ning valmisolekut ettevõtlusega tegeleda.

Inimestele eneseteostuseks ja toimetuleks võimaluste loomisel tuleb lisaks uute oskuste arendamisele, ettevõtluse soodustamisele ja töökohtade loomisele pöörata rohkem tähelepanu kodanikualgatuse toetamisele, ennekõike ühistegevuse soodustamise ning aktiivsema otsustusprotsessi kaasamise kaudu. Strateegia EL2020 kujundamisel ja elluviimisel tuleb kodanikuühiskonna kaasamisele rohkem tähelepanu pöörata mobiliseerides kohalikke inimesi, teadmisi ja ressursse.

Keskkonnasäästlik konkurentsivõimeline majandus

Keskkonnasäästliku majanduse edendamine on üks esimesi jätkusuutliku arengu eeldusi. Konkurentsivõime suurendamisel tuleb aluseks võtta kokku lepitud EL kliimaeesmärkide täitmine, kuid tähelepanuta ei tohi jätta ka vajadust vähendada muid keskkonnakoormust ja ülearust ressursikulu põhjustavaid tegureid. EL peab jätkuvalt töötama ambitsioonika ja osapooltele õigusliku siduva globaalse kliimakokkuleppe sõlmimise nimel.

Peame vajalikuks, et majanduse rohelise kasvu edendamisel räägiksid Euroopa Liidu ja OECD algatused ühist keelt ning eesmärgid oleksid püstitatud koordineeritult. Peame oluliseks, et tegevuste fookus püsiks tootlikkuse tõstmisel ning materjali- ja energiatõhususel. Samas märgime, et tööstus- ja põllumajanduspoliitika kujundamisel tuleb jälgida kogu keskkonnamõju, st lisaks ressursside efektiivsemale kasutamisele tuleb majandusarengu kontekstis senisest enam tähelepanu pöörata ka keskkonnasaaste vähendamisele ning toetada selleks vajalike keskkonnasäästlike tehnoloogiate väljatöötamist ja kasutuselevõttu. Selleks on võimalik rakendada nii turupõhiseid kui regulatsioonidel põhinevaid meetmeid.

Keskkonnakoormuse vähendamiseks on oluline suurendada tootlikkust nii, et sellega kaasneks materjalide kasutamise efektiivsus ning tootmisjääkide vähenemine. Lisaks tootlikkusele töötaja kohta tuleb seada eesmärgiks ka tootlikkus kasutatud materjali ühiku kohta. Oluline on eelistada taastuvate loodusvarade kasutamist taastumatute asemel.

Euroopa majanduse konkurentsivõime tõstmisel on oluline energia- ja transpordiühenduste loomine ja tugevdamine siseturu piires, mistõttu energia- ja transpordipoliitika on uue strateegia väga oluline osa. Energiaühendused on aluseks võrdsete tingimustega ja läbipaistva energia siseturu sujuvale toimimisele, taastuvelektri potentsiaali paremale ärakasutamisele, Euroopa Liidu energiajulgeoleku ja kliimaeesmärkide saavutamisele. Energiajulgeoleku tagamiseks ning ühiseks energiapoliitikaks kolmandate riikide suhtes on vajalik gaasitarnijate mitmekesistamine. Läänemere piirkonnas on eraldi väljakutseks elektriühenduste väljaarendamine riikide vahel. Euroopa Liidu energiajulgeoleku küsimused vajavad nii terviklike strateegiate loomisel kui piirülest investeringute suunamisel senisest julgemaid samme Euroopa Liidu tasemel. Ühtse transpordivõrgustiku edasiarendamine aitab parandada ligipääsu, suurendab konkurentsi ning vähendab logistikaga seotud kulutusi Euroopa Liidus toodetud kaupadele.

3. Strateegia juhtimine ja rahastamine

11. Lissaboni strateegias seatud eesmärgid on olnud õiged. Neid pole saavutatud peamiselt seetõttu, et nii Euroopa Liit tervikuna kui paljud liikmesriigid ei ole suutnud strateegias kavandatud ellu rakendada. Esimese kümne aasta kitsaskohtadest õppides peame strateegia elluviimist märkimisväärselt parandama.

12. Eesti peab eduka elluviimise tagamiseks möödapääsmatuks strateegia tugevat sidumist Euroopa Liidu eelarvega ning Euroopa Komisjoni rolli tugevdamist nii uute algatuste käivitaja (sh õigusloome initsiatiiv strateegia eesmärkide täitmiseks) kui strateegia elluviimise järelevalvaja ja hindajana.

13. Rahastamisel on oluline vaadata EL tulevikukujundamise protsessi tervikuna seostades EL2020 strateegia väljatöötamise eelarvereformi ning uue finantsperspektiiviga. Eesti on seisukohal, et EL2020 strateegia eesmärgid tuleb uue finantsperspektiivi väljatöötamisel täielikult arvesse võtta ning strateegia peab olema EL eelarve kujundamisel üheks aluseks.

14. Lisaks EL tasandi tugevdamisele strateegias peame vajalikuks regionaalse tasandi tugevdamist. Regionaalsed strateegiad nagu Läänemere strateegia peavad aitama kaasa EL2020 eesmärkide täitmisele. Selle eesmärgi saavutamiseks on vaja täpsustada EL eelarve ja regionaalsete strateegiate vahelist seost, näiteks ühtekuuluvuspoliitika raames.

Toetame Euroopa Komisjoni ettepanekut leppida Euroopa Liidu tasemel kokku piiratud arvus eesmärkides koos peamiste võtmeindikaatoritega. Ühiste eesmärkide täitmise tagamiseks on oluline, et kõik liikmesriigid seaksid endale täpsemad ja samas piisavalt ambitsioonikad eesmärgid ning suudaksid oma poliitikaid muuta niivõrd, et neid eesmarke ka täita.

Leiame, et tulemuste saavutamiseks peab senisest tähtsamal kohal olema Euroopa Liidu tasandi tegevuskava ja õigusloome plaanide kujundamine strateegia eesmärkidest lähtudes. Seetõttu peame strateegia eduka elluviimise tagamiseks oluliseks Euroopa Komisjoni rolli tugevdamist strateegia elluviimisel. Peame oluliseks komisjoni võimekuse arendamise jätkamist Euroopa Liidu ja liikmesriikide poliitikaväljakutsete ning elluviidavate poliitikate analüüsimisel. Rohkem aruandlust ei ole vaja. Oluline on tagada objektiivne analüüs ja arutelu kõigi riikide majanduspoliitika vastavuse kohta peamistele väljakutsetele.

Üheks olulisemaks võtmeks uue strateegia tulemuslikul rakendamisel on tugeva seose loomine eesmärkide ja nende elluviimiseks vajalike tegevuste rahastamise vahel, ennekõike

Euroopa Liidu tasandil. Strateegia rahastamisel peame äärmiselt oluliseks vaadata kogu Euroopa Liidu tulevikukujundamise protsessi tervikuna – strateegia EL 2020, eelarvereform ja Euroopa Liidu eelarve tulevik. Leiame, et strateegia EL2020 eesmärgid tuleb uue finantsperspektiivi koostamisel täielikult arvesse võtta, strateegia peab olema üheks aluseks Euroopa Liidu eelarve kujundamisele. Samas rõhutame, et oluline koht tulevikukujundamise protsessis on ka ühiste sektoripoliitikate (sh põllumajandus ja kalandus) tulevikul, eriti arvestades nende panust EL 2020 eesmärkide saavutamisse ja EL ees seisvate väljakutsete adresseerimisse.

Eesti toetab lähenemist, mille puhul Euroopa Liidu tasemel on kokku lepitud strateegiline raamistik ning selles määratletud EL tasandi (liikmesriikide ülesed) pikaajalised eesmärgid. Nii makroregioonide tasandil kui ka liikmesriikide tasandil lähtutaks strateegilisel planeerimisel neist eesmärkidest, määratledes eesmärkide poole liikumiseks vastaval tasandil kohaseimad abinõud (järgides lähimuspõhimõtet).

Toetame ühtset lähenemist strateegia rahastamisele EL tasandil – eesmärkide saavutamiseks tuleb optimaalsel viisil kombineerida erinevaid rahastamisinstrumente. Eesmärkidele ette nähtud raha tuleks omakorda jaotada valdkondade vahel, pidades silmas riikide erinevaid vajadusi (seejuures tuleks Ühtekuuluvuspoliitika vahendeid käsitleda senisest enam arengupoliitika vahenditena, mitte üksnes tulude ümberjagamise mehhanismina). Vältida tuleks olukorda, kus rahalisi vahendeid jagatakse tervele valdkonnale, konkreetset fookust paika seadmata.

Strateegia regionaalne mõõde peab säilima ning tugevnema, sh olema tugevamalt seotud rahastamisega. Lisaks EL ja liikmesriikide tasandile võimaldab Ühtekuuluvuspoliitika sidustatud strateegilise planeerimise ja elluviimise kaudu panustada EL2020 eesmärkide saavutamisse regionaalsel tasandil. Paljude väikeste piirkondlike programmide asemel on oluline makroregioonide selgem esiletoomine. Arvame, et Läänemere strateegiaga edasi minnes loome esimese parima praktika piirkondlike prioriteetide seadmise ja nende realiseerimise võimaluste osas.